

Plan och detaljbudget 2023

Innehåll

Inledning.....	3
Elva fokusområden	4
Utmaning: Fysisk planering.....	4
Utmaning: Utbildning och kompetensförsörjning	4
Utmaning: Näringslivsutveckling	7
Utmaning: Digital transformation.....	7
Utmaning: Social sammanhållning och trygghet.....	8
Utmaning: Klimat och miljö	10
Övrig uppföljning	11
Dotterbolag	11
Organisationer som GR transfererar medel till.....	11
Politisk organisation.....	12
Påverkan regionalt, nationellt och internationellt	12
Övrigt	12
Struktur för uppföljning av fokusområdena	13
Detaljbudget 2023	15
God ekonomisk hushållning	16
Detaljbudget	17

Inledning

Den här planen beskriver vilka delar av Göteborgsregionens (GR) verksamhet som särskilt ska följas upp under 2023. Utgångspunkten är de utmaningar som har definierats i Strategisk inriktning 2020–2023.

Under 2023 ska elva fokusområden särskilt följas upp och analyseras. Fokusområdena är kopplade till de sex utmaningarna i Strategisk inriktning 2020–2023. I vissa fall är ett fokusområde relevant för att möta flera av utmaningarna.

Ett syfte med uppföljningen är att underlätta för beslutsfattare att få insyn i GR:s verksamhet. Ett annat är att bidra till reflektion. Genom att analysera aktivitetens kvalitet och resultat skapar vi ett underlag för lärande som leder till utveckling.

Under 2023 kommer GR att driva processer och genomföra aktiviteter som utgår från uppdraget såsom det är beskrivet i förbundsordningen. Det handlar till exempel om att skapa mötesarenor, erbjuda kompetensutveckling och driva utvecklingsprojekt tillsammans med kommunerna. Det handlar också om myndighetsutövande i form av den regionala gymnasieantagningen. Många av dessa aktiviteter är en del av en löpande verksamhet och kommer inte att redogöras för här.

I uppföljningen beaktar GR den gemensamma regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland – RUS 2030. Strategin beskriver övergripande mål för vad aktörer tillsammans ska uppnå till 2030. Det finns flera kopplingar mellan GR:s verksamhet och RUS. Det gäller långsiktiga prioriteringar som att bygga kompetens och öka inkluderingen samt kraftsamlingar som fullföljda studier, digitalisering och cirkulära affärsmodeller. Utmaningen att möta klimatförändringarna står högt upp på agendan också här. Inom ramen för Västra Götalandsregionens (VGR) arbete med Klimat 2030 har samtliga kommuner inom GR antagit olika klimatlöften. GR samordnar och växlar upp arbetet med hjälp av särskild finansiering från VGR.

GR verkar för en hållbar tillväxt och det finns också flera kopplingar i vår verksamhet till de 17 hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Uppföljningen och analysen sammanställs i delårsrapporten i augusti och i årsredovisningen för året. I delårsrapporten i april tas endast eventuella avvikelser upp. Utöver detta följs den ekonomiska utvecklingen månadsvis och rapporteras till förbundsdirektören samt GR:s förbundsledningsgrupp.

Förbundsfullmäktige har under 2022 beslutat att förlänga den strategiska inriktningen till och med år 2024. Härigenom får de nyvalda politikerna inför mandatperioden 2023–2026 möjlighet att vara med och påverka innehållet i nästa strategi. Under 2022 tog förvaltningen fram ett antal kunskapsunderlag, dels en uppföljning av ”Hållbar tillväxt” från 2013, dels andra underlag av betydelse för storstadsregionens fysiska miljö med fokus på att kunna möta och stimulera tillväxten. De utgör underlag för genomförande av en rådslagsrunda i medlemskommunerna under 2023.

Under år 2023 kommer GR att särskilt fördjupa uppföljningen kring ett av fokusområdena: *Stödja kommunerna i att utveckla det förebyggande och trygghetsskapande arbetet*. Läs mer under detta fokusområde.

Elva fokusområden

Under 2023 ska elva fokusområden särskilt följas upp och analyseras. Fokusområdena är kopplade till de sex utmaningarna i Strategisk inriktning 2020–2023.

Utmaning: Fysisk planering

Profilerar storstadsregionen

Ett effektivt kollektivt resande är av central betydelse för storstadsregionens utveckling. Göteborg, Mölndal och Partille har gemensamt tagit fram mål- och strategidokumentet ”Målbild koll 2035” som beskriver hur kollektivtrafiken i det sammanhängande stadsområdet ska utvecklas. Under år 2022 initierade GR frågan om att motsvarande processer ska genomföras för hela storstadsregionen. Arbetet har inletts men behöver drivas i tätt samarbete med medlemskommunerna. Specifika insatser under året:

- Inom ramen för uppdraget från det delregionala kollektivtrafikerådet driva arbetet med framtagande en utvecklad kollektivtrafikstrategi för storstadsregionen.

Utmaning: Utbildning och kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning inom offentlig sektor och näringsliv

Strategiskt stöd | Matchning av kompetens är fortsatt en stor utmaning för regionens arbetsliv, inte minst på grund av den strukturomvandling som arbetsmarknaden är inne i, där arbetsuppgifter förändras och nya kompetenser efterfrågas. Inom såväl privat som kommunal sektor finns en stor kompetensförsörjningsbrist som förväntas öka. Under de senaste åren har utmaningar inom både den offentliga och privata sektorn gällande nutida och framtida kompetensförsörjning inom välfärdsområdet blivit alltmer påtagligt, och behovet av att möta utmaningarna är brådskande.

GR bedriver ett strategiskt arbete för att möta utmaningarna med kompetensförsörjningen inom offentlig sektor och näringsliv, bland annat genom etableringen av branschråd inom förskola, grundskola och äldreomsorg. Nyligen beviljades GR även medel från Europeiska socialfonden (ESF) för att undersöka förutsättningar för ett branschråd inom funktionshinderområdet.

GR:s prognos visar att kommunernas personalbehov inom skolan förväntas växa från 30 300 till 33 300 anställda under perioden 2019–2029. Inom det sociala området förväntas behovet öka från cirka 28 300 till 33 600 anställda. Den största ökningen förväntas ske inom äldreomsorgen och gymnasieskolan. Utifrån detta görs bedömningen att det är angeläget att kommunerna får stöd i arbetet med strategisk kompetensförsörjning.

Samhällsbyggnadssektorn lider också sedan många år av kompetensbrist. Det rör sig ofta om områden med ett fåtal tjänster per kommun. Lösningen för många kommuner blir att köpa tjänster för enskilda planer och projekt. De korta externa insatserna gör att det kollektiva lärandet och det organisatoriska minnet går om intet. GR arbetar med såväl offentlig som privat sektor i branschråd där fokus ligger på kompetensutveckling. Specifika insatser under året:

- Inom GR:s befintliga strukturer söka såväl kort – som långsiktiga lösningar för kompetensförsörjningen inom samhällsbyggnadssektorn.

Utveckling av forum och verktyg för kompetensförsörjning | Under år 2023 kommer GR bland annat att verka för en utveckling av utbildningssystemet för att ge förstärkta möjligheter till livslångt lärande för regionens invånare. Särskilt kommer insatser i syfte att säkra kompetensförsörjningen hos regionens kommuner och näringsliv att följas upp. Specifika insatser under året är:

- Fortsatt vidareutveckling av Gymnasiedagarna & Future Skills som en mötesplats för att framtidsrusta elever samt stödja både skola och arbetsliv genom att bygga kvalitetssäker information och engagemang kring gymnasievalet.
- Fortsatt ansvar för koordineringen av kompetensråd för näringslivet kopplat till kommunernas kompetensförsörjningsuppdrag.
- Fortsatt utveckling av insatser som rör förskolans och skolans kompetensförsörjning genom branschråden för förskola och grundskola.
- Bevaka och bidra till att möjliggöra insatser inom livslångt lärande kopplat till nationella satsningar såsom omställningsstudiestödet samt andra nationella eller regionala prioriteringar inom kompetensförsörjning.
- Fortsatt utveckling av nya koncept och samarbeten för prao och andra former av praktik, inklusive digitala koncept och samarbeten, för att ytterligare stärka kommunernas förutsättningar.

Dimensionering av utbildningsutbudet | Regionens invånare har tillgång till ett brett utbildningsutbud inom gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning som kan ge den kompetens som behövs i ett framtida arbetsliv. Under år 2023 kommer GR att följa upp insatser i syfte att ytterligare stärka det strategiska övergripande arbetet med att utgöra en relevant partner i kommunernas arbete med utbud samt dimensionering av gymnasieskolans och vuxenutbildningens utbildningsutbud. Det gäller även näringslivets behov av kompetensförsörjning. Specifika insatser under året är:

- Att inom vår regionala samverkan erbjuda en bred ingång till yrkesutbildningarna i syfte att kunna förbereda och rusta individen att göra ett mer träffsäkert val av inriktning, oavsett utbildningsform, och därigenom minska antalet avbrott.
- Fortsatt vidareutveckling av branschspecifika och övergripande kompetensråd kopplat till utbudsplanering inom gymnasiet och yrkesutbildning för vuxna samt öka attraktionskraften inom samtliga åtta branschspecifika kompetensråd.

Välfärdens kompetensförsörjning | En ökad andel äldre i kombinationen med en minskad andel arbetsför ålder innebär att välfärdens kompetensförsörjning är en av de mest angelägna utmaningarna att adressera. För att klara detta behöver kommunerna fortsätta att rekrytera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens. Kompetensutmaningen kommer inte att kunna lösas enbart genom rekrytering. Digitaliseringens och välfärdsteknikens möjligheter behöver tas tillvara för att kommunerna ska kunna klara kompetensförsörjningen i välfärden framöver. GR:s personalbehovsprognos visar att behoven ökar mest inom äldreomsorgen. Utifrån detta görs bedömningen att det är särskilt angeläget för kommunerna att få stöd i strategisk kompetensförsörjning inom vård och omsorg. Specifika insatser under året:

- Arbeta proaktivt på nationell nivå för att säkerställa att GR:s medlemskommuners behov tillgodoses i den nationella utvecklingen.
- Fortsätta arbetet inom branschråd för äldreomsorg med fokus på strategisk kompetensförsörjning av baspersonal.
- Fortsätta samordna den nationella satsningen Äldreomsorgslyftet.
- Aktiviteter för att rekrytera, utveckla och behålla personal inom den kommunala hälso- och sjukvården. Det handlar bland annat om digital plattform för kompetensutveckling av befintlig personal och gemensam karriärvägsmodell för legitimerad personal.
- Förstudier om förutsättningarna för ett branschråd funktionshinder, med utgångspunkt i det gemensamma arbetet kring titulatur och utbildningskrav som är etablerat sedan tidigare.
- Följa det nationella arbetet med förstudier kring nationella Yrkesresor för äldreomsorg och LSS (myndighet och verkställighet).
- Fortsätta HR-chefsnätverket arbete med en inventering utifrån Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) strategier för att möta kompetensutmaningen.

Fullföljda studier för alla elever

Att arbeta främjande och förebyggande är avgörande för att alla elever i alla skolformer ska ges möjlighet att erhålla en gymnasieexamen eller etablera sig på arbetsmarknaden. Att få en gymnasieexamen är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att minska utanförskap i samhället. Sedan 2011 har GR i samverkan med kommunerna byggt kunskap och praktisk erfarenhet kring att bedriva skolutvecklingsprocesser för att fler elever ska fullfölja sina studier och har idag nationellt ledande kunskap på området. Även under år 2023 kommer GR att följa upp insatser i syfte att ge stöd till skolhuvudmännen i deras arbete med fullföljda studier för alla elever. Specifika insatser under året är:

- Fortsatt utveckling av det regionala kunskapscentret kring fullföljda studier.
- Genomföra insatser där samverkan står i fokus för att få fler elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) att fullfölja sina studier samt stärka skolpersonals förutsättningar och kompetens att möta elever som riskerar att inte fullfölja sina studier.
- Initiera och genomföra insatser med fokus på fullföljda studier inom grundskolans årskurs 7-9.
- Genomföra insatser utifrån förstudie med fokus på distansundervisningens påverkan på elevers skolanknytning kopplat till framgångsrika arbetssätt inom skolan.
- Genomföra insatser utifrån förstudie med fokus på Sfi-elevens behov av språkträning i syfte att öka möjligheten till etablering på arbetsmarknaden.

Förskolans och skolans kvalitetsutveckling

Skollagen reglerar att huvudmän liksom förskole- och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten samt analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Enligt Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete ska arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Utifrån lokala behov och förutsättningar kan verksamheterna hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet, med utgångspunkten att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. I syfte att ge stöd till kommunernas arbete för en ökad måluppfyllelse inom förskola/skola ska GR särskilt följa upp arbetet med att bidra till kommunernas systematiska kvalitetsarbete. Specifika insatser under året är:

- Bevaka och följa de internationella studierna av elevers kunskaper inom områden såsom läsförmåga, matematik och naturvetenskap samt demokrati- och samhällsfrågor och digital kompetens (PIRLS, PISA, TIMSS, ICCS och ICILS) och utifrån dessa genomföra insatser i syfte att bidra till kommunernas kvalitetsarbete.

- Ta fram regionala underlag som ger en bild av hur det går för eleverna i Göteborgsregionen som kan användas för kommunernas erfarenhetsutbyte och gemensamma kunskapsbyggande kring förskolans och skolans måluppfyllelse och kvalitetsutveckling.
- I samverkan med kommunerna följa eventuella konsekvenser av pandemin i form av utbildningstapp och kvarvarande effekter till följd av social isolering som en konsekvens av distansundervisning.

Utmaning: Näringslivsutveckling

Mark för näringsliv

Under 2021 togs en regional bild över näringslivsmark fram. Den mark som kommunerna har avsatt för näringslivsutveckling räcker inte för de förväntade regionala behoven. Insatserna under föregående verksamhetsår ledde inte fram till önskat resultat varför fokusområdet kvarstår under året 2023. Specifika insatser under året:

- Tillsammans med styrgruppen för miljö- och samhällsbyggnad och nätverket för samhällsbyggnadschefer finna lämpliga lokaliseringar av strategisk regional verksamhetsmark.

Under 2023 är även kompetensförsörjning i fokus för GR:s arbete med näringslivsutveckling. Se fokusområdet Kompetensförsörjning inom offentlig sektor och näringsliv.

Utmaning: Digital transformation

Förskolans och skolans digitalisering

Det blir mer och mer tydligt att digitaliseringen skär genom alla skikt i samhället, och den digitala transformationen innebär möjligheter att arbeta och verka på sätt som tidigare inte varit möjliga. Det blir därför av vikt att se digitaliseringen ur detta tvärgående perspektiv, det vill säga att det inte är något unikt som sker inom olika områden, utan något som skapar helt nya förutsättningar oavsett område vi verkar i.

Inom området Förskolans och skolans digitalisering utgör Skolväsendets nationella digitaliseringsstrategi en samlad vision med gemensamma målsättningar och tre fokusområden: digital kompetens, likvärdig tillgång till digitala verktyg och läresurser samt forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter. GR erbjuder insatser kopplat till implementeringen av de reviderade läroplanerna liksom det vidare arbetet med förskolans och skolans digitalisering. Det pågår också ett utvecklingsarbete kring olika systemstöd som syftar till att underlätta kommunernas arbete. Med moderna systemstöd och den nationella digitaliseringsstrategins tre fokusområden skapas reella förutsättningar för att arbeta med den digitala transformationen, det vill säga hur lärande och kunskapsutveckling kan utvecklas och förändras. Under år 2023 kommer GR särskilt att följa upp arbetet med att bidra till kommunernas insatser kopplat till förskolans och skolans digitalisering och elevernas kunskapsutveckling. Specifika insatser under året:

- Fortsatt utvecklingsarbete och förvaltning kring olika systemstöd som syftar till att underlätta kommunernas arbete med särskilt fokus på digital licenshantering och modernisering av antagningssystemet Indra.
- Fortsatt utveckling av befintliga samarbeten med olika aktörer på förskolans/skolans område kopplat till digital kompetens och digitala läresurser.
- Fortsatt utveckling och tillgängliggörande av GR:s media- och läresurstjänst.

Utmaning: Social sammanhållning och trygghet

Omställningen till god och nära vård

Utvecklingen av en nära vård pågår på lokal, regional och nationell nivå. Nära vård är inte en ny organisationsform utan handlar om förändrade arbetssätt där olika aktörer samverkar mer för individens bästa. Primärvården ska vara navet i all hälso- och sjukvård och där ingår den kommunala hälso- och sjukvården. Med en mer nära vård blir det möjligt för fler patienter med komplexa vårdbehov att få vård i det egna hemmet i stället för på sjukhus. Redan idag utför kommunerna en stor del av hälso- och sjukvården, och omställningen till nära vård innebär att alltmer hälso- och sjukvård kommer att ges i hemmet samt inom den kommunala vården och omsorgen. GR har sedan 2019 haft i uppdrag att stödja kommunerna i omställningen till en nära vård. GR:s medlemskommuner har inom ramen för statliga överenskommelserna kring god och nära vård beslutat att avsätta viss del av stimulansmedlen för detta uppdrag (2019-2022). Digitalisering och välfärdsteknik är också en förutsättning i omställningen, där GR-gemensamma initiativ är i gång, till exempel AllAgeHub och digital kompetensutveckling. Specifika insatser under året:

- Genomföra kompetensutvecklingsinsatser samt bedriva omvärldsbevakning och påverkansarbete genom de strategiska chefsnätverken.
- Bedriva forsknings- och utvecklingsarbete med fokus på hur kommunerna påverkas av omställningen.
- Stödja kommunerna i att stärka det kommunala perspektivet i omställningen.
- Utgöra en samverkansarena där kommunerna får möjlighet att samla sig och agera gemensamt, både på politisk och tjänstemannanivå.

Utveckla det förebyggande och trygghetsskapande arbetet

Förebyggande arbete | Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, minskade resurser och ökade krav från medborgare ställer andra krav på socialtjänsten än tidigare. I slutbetänkandet kring en ny socialtjänstlag Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) lyfts bland annat behovet av att utveckla det förebyggande arbetet. Genom förebyggande, lätt tillgängliga och tidiga insatser kan mer ingripande satsningar skjutas upp eller i bästa fall förhindras. För att kunna motverka och förebygga sociala problem är strukturinriktade åtgärder och fysisk planering viktiga verktyg. Det sociala perspektivet behöver stärkas i samhällsplaneringen. Även inom omställningen till en nära vård lyfts att vården och omsorgen ska vara mer tillgänglig, proaktiv och förebyggande vilket innebär att resurserna kan användas bättre och räcka till fler. Kommunerna

efterfrågar mer stöd i hur detta perspektivskifte ska gå till i praktiken, särskilt i förberedelserna inför en ny socialtjänstlag (2023) som syftar till att det förebyggande perspektivet ska genomsyra verksamheten på individ-, grupp- och samhällsnivå. Även en tillgänglig socialtjänst lyfts fram, där digitalisering av tjänster och införandet av välfärdsteknik är viktiga förutsättningar. Specifika insatser under året:

- Ge stöd i det förebyggande arbetet, till exempel genom forskning och utveckling.
- Ge stöd i systematisk uppföljning.
- Ge stöd i att stärka det sociala perspektivet i samhällsplanering och samverkan mellan socialtjänst och samhällsbyggnad.

Skapa trygghet | Kommuner är centrala aktörer i arbetet vad gäller trygghetsskapande frågor och ansvarar för såväl planering, utformning och utveckling av den fysiska och sociala samhällsmiljön. Utvecklingen ställer högre krav på kommunernas insatser för att förebygga och motverka brott. Ett intensivt och gemensamt arbete behövs för att skapa ett tryggt samhälle, och i ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete behöver kommunens samtliga verksamheter samverka och på olika sätt bidra. Specifika insatser under året:

- Ge stöd i det trygghetsskapande arbetet, till exempel genom forskning och utveckling.
- Aktivt arbeta tillsammans i det nystartade centret för hedersrelaterat våld.
- Genomföra kompetensutvecklingsinsatser samt bedriva omvärldsbevakning och påverkansarbete genom de strategiska chefsnätverken.

Omställningen av arbetsmarknadspolitiken

Den pågående reformeringen av arbetsmarknadspolitiken fortsätter att påverka kommunerna på flera sätt. Under 2023 börjar en ny överenskommelse gälla mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna, vilken förväntas utgöra en fortsatt grund för hur samverkan kan och ska utvecklas samt hur olika parter ska verka inom det arbetsmarknadspolitiska området. GR ser ett behov av att fortsatt stödja kommunerna genom den strategiska samverkan som har byggts upp över tid. Syftet är att underlätta det operativa arbetet i kommunerna. Som en följd av den strategiska samverkan har den operativa samverkan utvecklats inom GR.

Att främja samverkan med fristående aktörer är ett område där GR har påbörjat initiativ för att underlätta för kommunerna. Detta utvecklingsarbete sker tillsammans med Arbetsförmedlingen. Det återstår dock behov av att fortsatt följa och stötta processen för att säkerställa samplanering och sammanhållna processer mellan berörda aktörer som utför arbetsmarknadsinsatser för individen. GR utgör en samverkansarena där kommuner men även andra samverkansparter kan samlas för informationsutbyte, samsyn och gemensamt agerande.

De förändringar som sker inom arbetsmarknadspolitiken föranleder fortsatt behov av att lyfta kommunernas perspektiv och åsikter angående utvecklingen. Specifika insatser under året:

- Verka för att underlätta det operativa arbetet i kommunerna genom den strategiska samverkansstruktur som byggts upp mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen.
- Utveckla samverkan med fristående aktörer som levererar arbetsmarknadsinsatser för individen.
- Lyfta kommunernas perspektiv och åsikter angående utvecklingen. Genom att gå samman och gemensamt driva påverkansarbete kan kommunerna utgöra en starkare röst än om de agerar enskilt.

Motverka långtidsarbetslöshet, med särskilt fokus på ungdomsarbetslöshet

Efter pandemin har arbetsmarknaden återhämtat sig och arbetslösheten sjunker. Antalet lediga platser på platsbanken är, i skrivande stund, rekordhögt. De lediga jobben återfinns inom en mängd branscher. Däremot kvarstår en hög grad av långtidsarbetslöshet och framför allt för dem som varit utan arbete i 24 månader eller mer.

Unga, upp till 25 år, med en svag konkurrenskraft på arbetsmarknaden, exempelvis de som har en kort utbildning, en funktionsnedsättning eller svaga kunskaper i svenska språket, uppgick under första halvåret till 1 514 individer inom GR:s medlemskommuner. Dessa individer löper en ökad risk för ett långvarigt utanförskap på arbetsmarknaden. I augusti 2021 började ungdomsarbetslösheten att sjunka. Många unga började studera under pandemin. Även om det är en positiv utveckling för ungdomar i stort kvarstår behovet av att särskilt fokusera på ungdomar. Det gäller främst dem som av olika orsaker bedöms ha en svagare ställning på arbetsmarknaden som en följd av en funktionsnedsättning, att de är utomeuropeiskt födda eller inte fullföljt gymnasiestudierna.

Att undvika långtidsarbetslöshet är viktigt för såväl samhälle som individ. Att ungdomar drabbas av långtidsarbetslöshet kan få särskilt negativa konsekvenser. För att skapa effektiva insatser behövs en helhetssyn och individsamverkan. Specifika insatser under året:

- Stödja kommunerna i utvecklingen av insatser för att personer ska komma i arbete, bland annat genom jobbspår, validering, utbildning och omställning.
- Verka för att stimulera förebyggande insatser, exempelvis för att unga ska fullfölja sina studier och därmed få en starkare ställning på arbetsmarknaden.
- Som samverkansarena stödja utvecklingen av intern samverkan inom kommunen, samt med andra aktörer som arbetar med målgruppen.

Utmaning: Klimat och miljö

Öka takten i klimatomställningen och klimatanpassningen

Minskade utsläpp och avfallsminimering | Klimatfrågan är brådskande och regionen står inför stora utmaningar i arbetet för att radikalt minska utsläppen av växthusgaser. Under året kommer GR att arbeta aktivt på flera sätt. Med stöd av bland annat finansiering från Västra Götalandsregionen (VGR) kommer fokus ligga på följande specifika insatser:

- Driva på processer för minskade utsläpp av växthusgaser genom att ta fram och aktivt sprida kunskapsunderlag.
- Ge stöd och kunskap kring klimataspekter i upphandling, cirkulär ekonomi och fortsatt arbete med den regionala avfallsplanens tyngsta mål: avfallsminimering.
- Fortsätta arbetet med att samordna kommunernas insatser kopplat till kraftsamlingen Klimat 2030 samt växla upp relevanta delar till en regional nivå.
- Arbeta aktivt för att stärka kopplingen mellan klimatet, den fysiska planeringen och transportinfrastrukturen.

Klimatanpassning | Ett klimat i förändring gör att vi även behöver arbeta med åtgärder för att anpassa samhället till de klimatförändringar vi redan ser och dem vi inte kan förhindra i framtiden.

Specifika insatser under året:

- Arbeta för samverkan över sektors- och verksamhetsgränser för multifunktionella klimatanpassningslösningar som både stärker klimatanpassning i den byggda miljön och bidrar till socialt hållbara samhällen.

Övrig uppföljning

Utöver de elva fokusområdena kommer Göteborgsregionen (GR) att särskilt följa ytterligare några verksamheter under 2023.

Dotterbolag

Förbundsstyrelsen ska löpande ha uppsikt över GR:s verksamhet. Utöver detta har styrelsen även en så kallad förstärkt uppsiktsplikt över koncernens bolag. Detta innebär att förbundsstyrelsen årligen ska pröva om bolagens verksamhet har varit förenlig med ändamålet samt utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Internationella skolan i Göteborgsregionen (ISGR)

ISGR är ett aktiebolag som ägs helt av GR. Skolan startade 1997 i samverkan mellan de 13 medlemskommunerna, regionens näringsliv och universitet. Lokalfrågan har under många år varit ett utvecklingsområde. Ur ett ägarperspektiv är den fortfarande central att följa under 2023. Under året följs processen inför bygget av nya lokaler på Guldheden.

Gryning Vård

Gryning Vård är ett aktiebolag som bildades 2001 och ägs av de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland. Göteborgsregionen (GR) äger 54 procent och bolaget är idag landets största inom HVB (hem för vård och boende). Gryning Vård har tidigare genomgått en omställningsfas för att anpassa verksamheten och kunna möta kommunernas behov. En översyn av styrdokumentet för bolaget görs under 2022-2023, och GR följer vidare bolagets utveckling.

Organisationer som GR transfererar medel till

GR transfererar medel till flera organisationer. Under 2023 kommer några av dem att följas särskilt.

Urban Futures

GR är sedan tio år en av flera aktörer bakom Urban Futures (före detta Mistra Urban Futures), ett internationellt centrum som sammanför forskare och praktiker i praktisk forskning inom hållbar stadsutveckling. Under 2023 kommer ett av områdena som beforskas att vara hur man uppnår en effektiv organisering och styrning för klimatomställning och klimatanpassning.

Västsvenska kommunalförbundens samorganisation (Västkom)

Västkom är en sammanslutning av kommunalförbunden i Västra Götaland. Uppdraget är att företräda och samordna kommunernas intressen på en regional nivå. Under 2023 kommer GR att fortsätta följa Västkoms arbete med Färdplan Nära vård och Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM). Programmet FVM nystartar under hösten 2022. Tillsammans med leverantören har VGR enats om ny tidplan som sträcker sig till 2026, då systemet ska vara implementerat i hela länet.

Business Region Göteborg och Göteborg & Co

Samverkansavtalen med Business Region Göteborg (BRG) respektive Göteborg & Co anger hur GR ska interagera med bolagen och inom vilka områden som samverkan är aktuell. Områdena följs upp kontinuerligt under året genom den mötesstruktur som är lagd på politisk nivå (presidie-möten) och tjänstepersonsnivå. Särskilt viktigt att följa upp under 2023 är det fortsatta arbetet med kompetensförsörjning.

Politisk organisation

I september 2021 fattade förbundsfullmäktige beslut om ny politisk organisation för GR som träder i kraft 1 januari 2023, efter en utredning genomförd på uppdrag av förbundsstyrelsen. Under 2023 följs införandet av den nya politiska organisationen.

Påverkan regionalt, nationellt och internationellt

Enligt GR:s förbundsordning ska verksamheten bidra till att stärka Göteborgsregionen regionalt, nationellt och internationellt. Under 2023 görs detta inom flera områden.

Regionalt

I Västra Götalandsregionen lyfter GR in storstadsregionens perspektiv i frågor som rör fysisk planering, kollektivtrafik, klimat, hälso- och sjukvård, utbildning samt integration. VGR är en viktig samarbetspartner som GR driver många utvecklingsarbeten tillsammans med. Under 2023 följer GR särskilt arbetet kring vårdssamverkan. GR:s samverkan med VGR inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är en viktig arena för utvecklingsarbetet. Dessutom bidrar GR in i den regionala och nationella infrastrukturplaneringen.

Nationellt

GR är en självklar part i nationella sammanhang och samarbetar med aktörer som SKR, Socialstyrelsen, Skolverket och Utbildningsdepartementet. Under 2023 fokuseras arbetet bland annat på att lyfta kommunernas roll som huvudman för hälso- och sjukvård. Kommunerna har samma behov av nationella medel och stöd som regionerna, eftersom de idag utför cirka 25–30 procent av landets hälso- och sjukvård. Detsamma gäller kommunernas roll och styrka som aktör i arbetsmarknadspolitiken med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Även detta påverkansarbete fortsätter under 2023. Under 2023 kommer fortsatta insatser att göras för att etablera Kompetensnavet som en nationell modell för kompetensomställning.

Internationellt

Många projekt och insatser finansieras med EU-medel. Under 2023 fortskrider GR:s kompetenssatsning för att stödja kommunernas EU-arbete och öka deras kapacitet att dra nytta av tillgängliga medel, såväl strukturfonder som sektorsprogram 2021–2027. Vidare går programperioden in i ett skede där strukturfonder blivit sökbara, och där det under 2023 kommer sjösättas ett antal nya EU-projekt. I påverkansarbetet är det viktigt att gemensamt föra fram och agera utifrån storstadsregionens behov, inte minst i framtagandet av utlysningssplaner och arbetsprogram för de kommande åren. Viktigt är också att påvisa synergier mellan den regionala utvecklingsstrategin (RUS) samt EU:s fonder och program.

Övrigt

Kultur

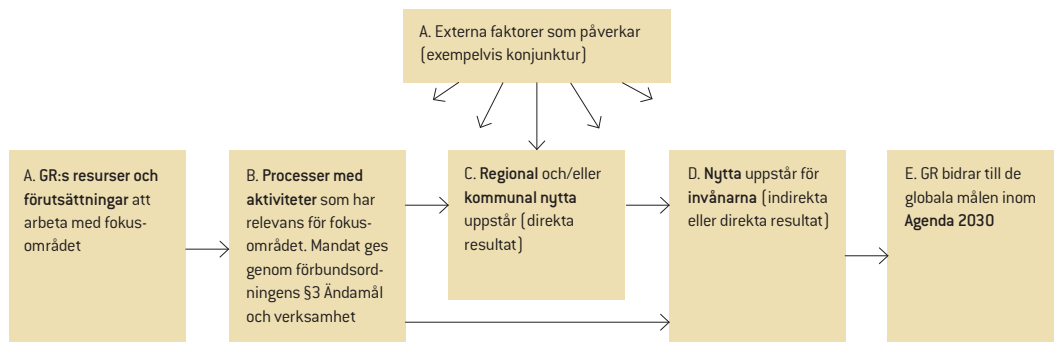
Förbundsstyrelsen beslutade i december 2021 att ge GR ett samordningsuppdrag rörande kulturfrågor. Under 2023 fortsätter processen med att införliva det befintliga nätverket som kommunerna har för kultur- och fritidschefer i GR.

Struktur för uppföljning av fokusområdena

Fokusområdena följs upp och analyseras med en gemensam struktur. I uppföljningen beskrivs fokusområdet utifrån en logisk kedja i fem steg (se figur nedan).

För att åstadkomma ett lärande i organisationen involverar uppföljnings- och analysarbetet olika parter (till exempel beredningsansvariga för beredningsgrupperna, analytiker samt representanter i GR:s nätverk).

Uppföljningen och analysen sammanställs i delårsrapporten i augusti och i årsredovisningen för 2023. Eventuella avvikelser tas upp i delårsrapporten i april. Utöver detta följs den ekonomiska utvecklingen månadsvis och rapporteras till förbundsdirektören samt GR:s förbundsledningsgrupp.

Figuren beskriver fokusområdet som en logisk kedja i fem steg.

Utgångspunkter i uppföljnings- och analysarbetet

A. Förutsättningar

För att bedöma arbetet inom ett fokusområde är det relevant att titta på vilka förutsättningar som funnits under året.

B. Processer och aktiviteter

Det är relevant att skapa sig en övergripande uppfattning om vilka processer och aktiviteter som genomförts samt deras kvalitet.

C. Regional och/eller kommunal nytta

En stor del av GR:s verksamhet handlar om att skapa regional och/eller kommunal nytta. I analysarbetet beskriver vi vilken nytta som ska skapas inom fokusområdet och sedan söker vi efter tillförlitliga tecken på att denna nytta faktiskt uppstår.

D. Nyttan för invånarna

GR arbetar för att stärka kommunernas förutsättningar att möta invånarnas behov. Det innebär att den förväntade nyttan för invånarna är beroende av hur en annan organisation agerar (till exempel skolan eller äldreomsorgen). Det betyder att nyttan för invånarna sällan kan sägas vara

direkt skapad av GR:s aktiviteter. Situationen för Göteborgsregionens invånare är ändå relevant i analysarbetet, eftersom kunskapen kan användas för att vidareutveckla GR:s stöd till kommunerna.

E. Agenda 2030

Hur Göteborgsregionen utvecklas när det gäller de globala målen inom Agenda 2030 är beroende av en mängd faktorer, till exempel konjunktur, lagstiftning och andra offentliga aktörers agerande. I uppföljnings- och analysarbetet ska GR följa utvecklingen för de mål som har relevans för fokusområdet. Detta kan ge kunskap om hur stödet till kommunerna bör utformas.

Bilden visar de globala målen inom Agenda 2030.

Detaljbudget 2023

God ekonomisk (kommunal) hushållning

Enligt kommunallagen ska kommunalförbund ha en god ekonomisk hushållning samt ta fram mål och riktlinjer för hur detta ska uppnås. Göteborgsregionen (GR) bestämmer själv hur dessa ska formuleras, eftersom god ekonomisk hushållning inte är förtydligad i lagen. Lagrådsremissen skriver att det handlar om att:

”... på olika sätt skapa goda förutsättningar för att i ett mer långsiktigt perspektiv klara den kommunala verksamheten och ekonomin, även om det uppstår olika typer av störningar.”

Begreppet god ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner. Dels handlar det om att hushålla i tiden, dels om att hushålla över tiden. Detta betyder att ekonomin ska vägas mot verksamhetens behov på både kort och lång sikt.

Dessutom har begreppet god ekonomisk hushållning både ett verksamhetsperspektiv och ett finansiellt perspektiv. Verksamhetsperspektivet betyder att GR måste bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Det måste finnas ett klart samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter. Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

GR:s riktlinjer för god ekonomisk hushållning

GR har tagit fram riktlinjer och mål som anger ambitionsnivån för den egna finansiella ställningen och utvecklingen.

GR:s verksamheter ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för medlemskommunerna.

Verksamheten och kostnaderna ska kontinuerligt utvärderas och omprövas.

GR ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån förbundets reglementen, riktlinjer och beslut.

GR ska främja och följa upp att verksamheterna kontinuerligt utvecklar kvaliteten.

Tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande sätt.

GR ska ha ett fullgott och genomtänkt försäkringsskydd samt ha klara regler för hur risker ska hanteras.

Det ska finnas tydliga regler och riktlinjer för finansförvaltningen.

GR ska eftersträva en välskött ekonomi där all verksamhet bedrivs i en anda av god ekonomisk hushållning och enligt förbundsfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar.

Förbundsfullmäktiges beslut om budgeten är överordnat verksamheten. Vid målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för verksamhetens totala utrymme.

GR:s olika avdelningar ska se till att verksamhetens innehåll och omfattning är anpassad till budgeten och den strategiska inriktningen.

Vid hantering av befarade eller konstaterade budgetavvikelse är avdelningarna skyldiga att vidta de åtgärder som krävs för att styra verksamheten mot en budget i balans.

Den totala sjukfrånvaron för GR:s medarbetare ska hållas på en fortsatt låg nivå.

Sjukfrånvaron ska understiga 3,5 procent på helåret.

GR:s finansiella mål

Enligt kommunallagen ska ekonomin vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna och det så kallade balanskravet är en miniminivå för det ekonomiska resultatet. Detta betyder att GR inte bör förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov.

GR:s övergripande finansiella mål för ekonomin är följande:

GR ska redovisa ett genomsnittligt positivt ekonomiskt resultat över en femårsperiod.

Intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Det egna kapitalet ska inte understiga den årligt beräknade nivån.

Långsiktigt ska det egna kapitalet vara större än skulderna, inklusive pensionsskulden.

Soliditeten inklusive pensionsskulden ska vara positiv.

Den sammanlagda nettolåneskulden ska inte öka.

GR:s investeringar ska finansieras med egna medel.

Uppföljning och återkoppling

GR följer kontinuerligt upp om verksamheten lever upp till riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning. Under året tas följande rapporter fram:

- Två delårsrapporter. Dels för perioden januari till och med april, dels för perioden januari till och med augusti, inklusive helårsprognoser.
- Årsredovisning med resultat och bokslut.

Utöver detta tas lägesrapporter fram för varje månad. Dessa är enklare till sin natur och omfattar inte helårsprognoser. Dessutom ska medarbetare som har ett verksamhetsansvar kontinuerligt följa upp och rapportera förändrade förutsättningar och avvikelser från plan och budget. Om förutsättningarna förändras under året kan beslut om justeringar inom ramen för budgeten tas enligt delegering av verksamhetsansvaret.

GR är en lärande organisation. Omvärldsbevakning, analys, planering och återkoppling samt internkontroll är processer som berör alla inom organisationen. GR:s chefer ansvarar för att motivera och engagera medarbetare i dessa processer. Cheferna ska dessutom ta fram relevanta underlag till GR:s politiker som har ansvar för styrning och tillsyn.

För att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppfylld ska minst hälften av de verksamhetsmässiga målen och samtliga av de finansiella vara uppfyllda för helåret.

Likt tidigare år finns inga mål identifierade för GR-koncernen. GR avvaktar resultat och praxis kopplat till den nu genomförda statliga utredningen och ambitionen är att under år 2023 arbeta fram gemensamma mål för koncernen i nära samverkan med GR:s dotterbolag.

Detaljbudget

För att skapa stabilitet i verksamheten behöver GR ha ett positivt resultat. Budgeten är en ram som anger vilka resurser som finns för att skapa bästa möjliga verksamhet. För att uppnå en god ekonomistyrning behöver ekonomin vara integrerad med styrningen av verksamheten. Inom GR är ansvaret decentraliserat och budget-, personal- och verksamhetsansvar tätt sammanknutna. Chefer och medarbetare ges tillit att nå förväntade resultat, utifrån ett tydligt uppdrag och uttalade mål.

Tabell 1. Resultatbudget 2022–2023, tkr.

RESULTATBUDGET	2022	2023
Verksamhetens intäkter	419 759	433 136
varav årsavgifter avsedda för GR:s verksamhet	48 659	49 591
varav årsavgifter transfererade till andra regionala organisationer	27 583	27 282
Verksamhetens kostnader	-416 817	-433 597
Avskrivningar	-2 842	-1 339
Verksamhetens nettokostnader	100	-1 800
Skatteintäkter/Generella statsbidrag och utjämnings		
Verksamhetens resultat	100	-1 800
Finansiella intäkter	650	1 000
Finansiella kostnader		
Resultat efter finansiella poster	750	-800
Extraordinära poster	-	-
Årets resultat	750	-800

Resultatbudget

Resultatbudgeten är en sammanställning över de kostnader och intäkter GR räknar med under kommande verksamhetsår. Budgeten för år 2023 är underfinansierad och GR:s budgeterade resultat beräknas uppgå till -800 tkr, se vidare under rubriken Användning av eget kapital på föregående sida.

Användning av eget kapital

Detaljbudgeten för kommande år är underfinansierad eftersom GR planerar att fortsätta att nyttja en del av det egna kapitalet med hänvisning till synnerliga skäl och god finansiell ställning. Under 2023 ska Gymnasieantagningens IT-system INDRA fortsätta att utvecklas. För detta arbete beräknas 1 700 tkr av det egna kapitalet att användas under året. Summan kommer att räknas av de medel som sedan tidigare är öronmärkta, enligt beslut i samband med årsredovisningen för 2017 (dnr: 2017-00122).

GR:s övriga verksamheter beräknas få ett resultat på +900 tkr 2023. Detta som ett led i god ekonomisk hushållning men även för att kunna stå finansiellt starkare inför den prognosticerade lågkonjunkturen. Sammanfattningsvis planerar således GR att nyttja eget kapital om sammanlagt 800 tkr under 2023.

GR:s egna kapital kommer även efter dessa insatser att överstiga den identifierade miniminivån. Per den 31 december 2022 bedöms det egna kapitalet uppgå till ungefär 47 000 tkr och den bedömda lägstanivån ligger på 35 600 tkr. Efter att det egna kapitalet tagits i anspråk på det sätt som beskrivs ovan, ligger nivån på det egna kapitalet fortfarande över den bedömda lägsta nivån. Därför ställs inga krav på en återställning under kommande år.

Ekonomisk balans kommer under 2023 att mätas och följas upp gentemot beslutad budget, i enlighet med GR:s riktlinjer för en god ekonomisk hushållning.

Balansbudget och nyckeltal

GR använder sig av nyckeltalen soliditet och likviditet för att säkerställa den finansiella ställningen på kort och lång sikt.

Soliditet definieras här som eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Soliditeten anger den finansiella ställningen på lång sikt, vilket betyder att den visar vilken beredskap GR har att möta oförutsedda händelser, till exempel framtida resultatförsämringar.

Likviditet definieras här som förhållandet mellan omsättningstillgångar (exklusive varulager) och kortfristiga skulder. Kassalikviditeten visar vilken beredskap som finns för att klara de löpande betalningarna.

Tabell 2. Balansbudget 2022–2023, tkr.

BALANSBUDGET	22-12-31	23-12-31
TILLGÅNGAR		
A. Anläggningstillgångar	20 870	37 590
I. Immateriella anläggningstillgångar	1 336	18 661
II. Materiella anläggningstillgångar	804	200
III: Finansiella anläggningstillgångar	18 730	18 730
B. Bidrag till infrastruktur	-	-
C. Omsättningstillgångar	229 560	245 250
I. Förråd m.m.	18 393	40 000
II. Fordringar	45 622	35 250
III. Kortfristiga placeringar	-	-
IV. Kassa & Bank	165 545	170 000
S:A TILLGÅNGAR	250 430	282 840
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER		
A. Eget kapital	47 077	47 600
I. Årets resultat	750	-800
II. Resultatutjämningsreserv		
III. Övrigt eget kapital	46 327	48 400
B. Avsättningar	-	-
C. Skulder	203 353	235 240
I. Långfristiga skulder	-	-
II. Kortfristiga skulder	203 353	235 240
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER	250 430	282 840
Soliditet	18,8%	13,1%
Likviditet (kassalikviditet)	112,9%	104,3%

Medlemskommunernas årsavgifter

Medlemskommunernas årsavgifter utgör cirka 18 procent av GR:s samlade intäkter 2023. Reserverande del av intäkterna (82 procent) består av flera olika finansieringskällor, till exempel staten, EU, Västra Götalandsregionen samt medlemskommunerna genom olika samverkansavtal. GR:s verksamhet anpassas till erhållen finansiering.

Årsavgiften för 2023 baseras på befolkningens storlek den 31 december 2021. Enligt SCB:s statistik uppgick då antalet invånare i Göteborgsregionen till 1 058 278, vilket är en ökning med 8 686 invånare jämfört med året innan.

GR sänkte årsavgiften inför år 2022 från 75,52 kronor per invånare till 72,64 kronor per invånare. Befolkningsutvecklingen inom Göteborgsregionen påvisar en ökning på 0,8 procent jämfört med föregående år. Detta är dock nästan en halvering av de senaste årens befolkningstillväxt.

Tabell 3. Årsavgiftens fördelning per kommun 2022–2023, (tkr)

KOMMUN	2022	2023
Ale	2 315	2 335
Alingsås	3 022	3 040
Göteborg	42 353	42 680
Härryda	2 778	2 833
Kungsbacka	6 169	6 196
Kungälv	3 418	3 506
Lerum	3 125	3 153
Lilla Edet	1 037	1 054
Mölnadal	5 078	5 081
Partille	2 870	2 871
Stenungsund	1 964	2 002
Tjörn	1 173	1 185
Öckerö	940	937
Summa	76 242	76 873

Organisationer som GR transfererar till

Av den totala årsavgiften till GR, som 2022 uppgår till 76 873 tkr, beräknas 35 procent (eller 25,77 kronor per kommuninvånare) att transfereras vidare till andra regionala organisationer.

Business Region Göteborg (BRG) är ett aktieföretag som är helägt av Göteborgs Stad. Uppdraget är att bidra till hög sysselsättning, investeringar och ett diversifierat näringsliv i Göteborgsregionens medlemskommuner. BRG och GR har sedan länge ett nära samarbete kring näringslivsutveckling som regleras i ett samverkansavtal.

Göteborg & Co är ett aktieföretag helägt av Göteborgs Stad. Göteborg & Co ska vara en, i internationell jämförelse, ledande samverkansplattform för destinationsutveckling. Samarbetet mellan Göteborg & Co och GR regleras i ett samverkansavtal som senast uppdaterades 2019.

Centre for Sustainable Urban Futures är ett internationellt forsknings- och kunskapscentrum som arbetar med hållbar stadsutveckling. Alla projekt som genomförs drivs tillsammans av praktiker och forskare. GR är en av åtta partnerorganisationer.

Västsvenska kommunalförbundens samorganisation (Västkom) är en sammanslutning av kommunalförbunden i Västra Götaland. Uppdraget är att företräda och samordna kommunernas intressen på en regional nivå.

Västkuststiftelsen är en stiftelse vars huvudmän är Västra Götalandsregionen, Region Halland och GR. Uppdraget är att bevara och vårda den västsvenska naturen och stimulera friluftslivet.

Tabell 4. Transfereringar 2022–2023, (tkr)

ORGANISATION	2022	2023
BRG	20 000	20 000
Göteborg & Co	1 100	1 100
Urban Futures	400	400
Västkom	1 975	1 975
Västkuststiftelsen	4 108	3 807
Totalt	27 583	27 282

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.